

Posudek oponenta diplomové práce

Název práce: Školní poradenské pracoviště – realita a očekávání

Autorka práce: Mgr. Bc. Monika Chrtková

Vedoucí práce: doc. PhDr. PaedDr. Anna Kucharská, Ph.D.

Diplomová práce Moniky Chrtkové je věnována profesi školního psychologa (dále ŠP). Jeho postavení ve školním prostředí mapuje očima učitelů, kteří s jeho působením mají i nemají zkušenosti. Autorka přibližuje jejich možná očekávání, představy a obavy, které souvisí s působením psychologa na škole. Skrze analýzu získaných dat chce odkrýt překážky, které mohou bránit zavádění ŠP do škol.

Toto téma považuji za zcela aktuální a relevantní k řešení právě na katedře psychologie Pedagogické fakulty Karlovy Univerzity

S ohledem na centrální téma (tj. očekávání/zkušenosti pedagogů se školním psychologem) nepovažuji formulaci názvu za šťastnou, neboť odkazuje na mnohem širší oblast než tu, které je věnovaný samotný text.

Autorka zachovává tradiční dělení diplomové práce – teoretická a empirická. Teoretická část je členěna do čtyř tematických celků, z nichž první tři jsou obsahově samostatné. Závěrečná kapitola teoretické části formuluje krizové aspekty profese ŠP, které byly popsány v předchozích částech. Tato kapitola funguje jako „přemostění“ a „připravuje“ čtenáře na empirickou část. Nyní se vrátím k nastínění obsahu kapitol v teoretické části. První je věnována oboru školní psychologie – jejímu vymezení, historickým proměnám. Srovnává tuzemskou a zahraniční situaci. Dále se rámcově seznamujeme s legislativou, která vymezuje roli školního psychologa. V této oblasti bych ocenila hlubší analýzu dostupných vyhlášek, především náplň práce, neboť je často zmiňována v empirické části. Oceňuji, že autorka zmínila také projekty (str. 15), jejichž cílem bylo zkvalitnění poskytování poradenských služeb na školách.

Nejširší kapitolu tvoří ta, která se věnuje profesi školního psychologa. Definuje ho z hlediska postavení v systému školy a subjektů, kteří jsou jeho součástí (ředitel, učitel, žák, rodič). Blíže se věnuje vymezení pracovní náplně školního psychologa a etickému rozměru této profese. Obsahové zpracování teoretické části považuji za dostatečné. Kapitoly jsou logicky uspořádané a vybrané tak, aby korespondovaly se zaměřením empirické části.

Výhradu mám k použití zkratk. Autorka používá zkratku PPO (str. 38), která je vysvětlena jako „plán podpůrných opatření“ (str. 61). Na základě kontextu předpokládám, že hovořila o tzv. „plánu pedagogické podpory“ (PLPP), což je termín užívaný ve vyhlášce 27 / 2016 Sb. Se zkratkou PPO se v odborné literatuře nesetkávám.

V empirické části autorka projevila znalost metodologie, schopnost k analýze dat a strukturovanost v jejich následné prezentaci.

Cílem této diplomové práce je identifikace překážek, které mohou bránit zavádění do škol. S velkým politováním musím poznamenat, že formulace cíle a výzkumných otázek (tedy kap. 2.1) patří mezi nejslabší. Autorka si klade otázku, která formálně není otázkou (např. str. 31 „Zjišťujeme, zda se mohou předchozí zkušenosti pedagogů s psychologi obecně promítnout také do přijetí psychologa na škole?“). Výzkumné otázky jsou zaměřeny především na vztah/zkušenosti/představy pedagoga o profesi školního psychologa. Cíl práce tkví v identifikaci překážek, které brání zavádění ŠP do škol. O dalších překážkách se diplomantka zmiňuje v kapitole 2.5.3., ale nejsou podrobeny hlubší analýze.

V následujících kapitolách si uděláme pregnantní představu o podobě a jednotlivých fázích sběru dat. Autorka vytvořila vlastní dotazník, který byl zpracován tzv. rámcovou analýzou. Oceňuji precizní formulaci otázek, které nejsou návodné.

Dotazník byl následně zadán učitelům na dvou srovnatelných školách, přičemž na jedné ŠP pracoval a na druhé ne. Optikou tohoto rozdílu byly porovnávány výsledky.

- V rámci obhajoby bych ocenila, kdyby studentka podrobněji reflektovala dotazník před a po pilotáži.

Zpracovaná data diplomantka rozčlenila do pěti tématických oblastí, které čtenáři přehledně prezentuje. Svou interpretaci vhodně ilustruje konkrétním příkladem z dotazníku. Pozitivně hodnotím, že v kapitole 2.4.1 *Role psychologa na škole* použila vlastní kategorizaci. Dokáže trefně komentovat některé výpovědi a uvádět je do souvislosti s kategorizací (např. str 41: „Musí mít vlohy k výkonu tohoto povolání – trpělivý, empatický, klidný, vyrovnaný, profesionál, budící důvěru, rozvážný, neměl by být vztahovačný.“ Všimneme si, že osobnostní nároky, které učitelé kladou na psychologa, jsou vysoké a opět odrážejí roli rozhodčího ve schopnosti rozhodovat se...). Svědčí to o dostatečném zpracování výpovědí.

Svoje závěry komparuje s výsledky obdobných zahraničních i tuzemských studií.

V diskuzi se studentka zamýšlí nejen nad limity své sondy, ale přichází i s rozličnými podněty, kam směřovat další empirický zájem o postavení školního poradenského pracoviště.

Pedagogové hodnotili pozitivně možnost podílet se na náplni práce ŠP. V rámci obhajoby zkuste odpovědět na otázku:

- Jaké jsou nástrahy situace, kdy se učitelé podílí na přesné náplni práce ŠP?

Hodnocená práce splňuje všechny náležitosti předepsané pro daný typ kvalifikační práce. Z hlediska jazyka se nevyskytují žádné závažnější obtíže (mimo výše uvedené obtíže s formulací cíle a výzkumných otázek).

Práci tedy doporučuji k obhajobě.

Mgr. et Mgr. Olga Kučerová